

Zorg op de grens : palliatieve zorg in ethisch perspectief

Citation for published version (APA):

van Osselen-Riem, J. (2003). *Zorg op de grens : palliatieve zorg in ethisch perspectief*. Lemma.

Document status and date:

Published: 01/01/2003

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Stellingen

1. Regelmatige reflectie op ethische uitgangspunten en ervaringen van de palliatieve zorg door betrokkenen in de praktijk is even noodzakelijk als ademhaling voor het leven. Onvoldoende aandacht hiervoor betekent de dood voor de palliatieve zorg.
2. Het ruime aanbod en de inzet van vrijwilligers in de palliatieve zorg maakt de tendens zichtbaar van een maatschappelijke behoefte aan concrete vormen van zingeving en menselijke betrokkenheid.
3. De eigenheid van de palliatieve zorg zal, als zij volwaardig deel uitmaakt van het gezondheidszorgsysteem, onder druk komen te staan van systeemeisen.
4. De aanwezigheid van een loyale maar onafhankelijke buitenstaander (deskundige) in de zorgpraktijk helpt een klimaat te scheppen waarin morele en existentiële vragen aandacht en ruimte krijgen.
5. De grens tussen sedatie en euthanasie is dun en vaak onduidelijk. Toch dient deze te worden bewaakt. Sedatie onder de euthanasiewet te stellen (De Wijkerslooth in de Volkskrant van 26-6-2003), zou die grens opheffen. Dat is niet wenselijk
6. Ervaringen van machteloosheid en kwetsbaarheid maken mensen bewust van het belang en de kracht van menselijke betrokkenheid en nabijheid.

7. Morele kwaliteiten zijn idealen die de mens tijdens zijn of haar leven verwerft door ervaringen en in samenspraak met anderen.
8. Waar het gewone spreken ontoereikend is, kan poëzie uitdrukking geven aan het buitengewone dat in de diepere lagen van onszelf aanwezig is en om aandacht vraagt.
9. De verborgen verrassing van het ouderschap zijn kleinkinderen.
10. Secularisatie bevordert de communicatie over inhoud en betekenis van geloof binnen en buiten de kerken, en tussen de verschillende religies.